

2017. a eesti keele teise keelena riigieksamist

Ethel Roosna
eesti keele teise keelena peaspetsialist

1. Eesti keele teise keelena riigieksami eesmärgid on:

- 1) tagada eksamitulemuste üleriigiline võrreldavus, et õpilane, lapsevanem, kool ja kooli pidaja saaksid võimalikult objektiivse ettekujutuse õpitulemuste saavutatusest;
- 2) anda koolile, kooli pidajale, Haridus- ja Teadusministeeriumile, õpilastele, lastevanematele tagasisidet õppimise ning õpetamise tulemuslikkusest koolis;
- 3) anda ülevaade riiklikus õppekavas sätestatud õpitulemuste saavutatusest eksamiainetes hariduspoliitiliste otsuste tegemiseks;
- 4) toetada õppekava rakendamist, suunata eksamiülesannete valiku kaudu õppeprotsessi;
- 5) siduda järjestikuste haridustasemete õppekavad ning võimaldada kasutada riigieksamitulemusi õpingute jätkamisel, anda võimalus kasutada riigieksamitulemusi rahvusvahelisel tasandil.

Eesti keele teise keelena riigieksami koostamisel arvestatakse riikliku õppekava nõudmisi kõikides kooliastmetes ja Euroopa Nõukogu keeleoskustasemeid, millest lähtuvalt vastab riigieksam ligilähedaselt B2-taseme kirjeldusele.

2. Eksami üldandmed

2017. aasta eesti keele teise keelena riigieksamit tegi 2216 õpilast.

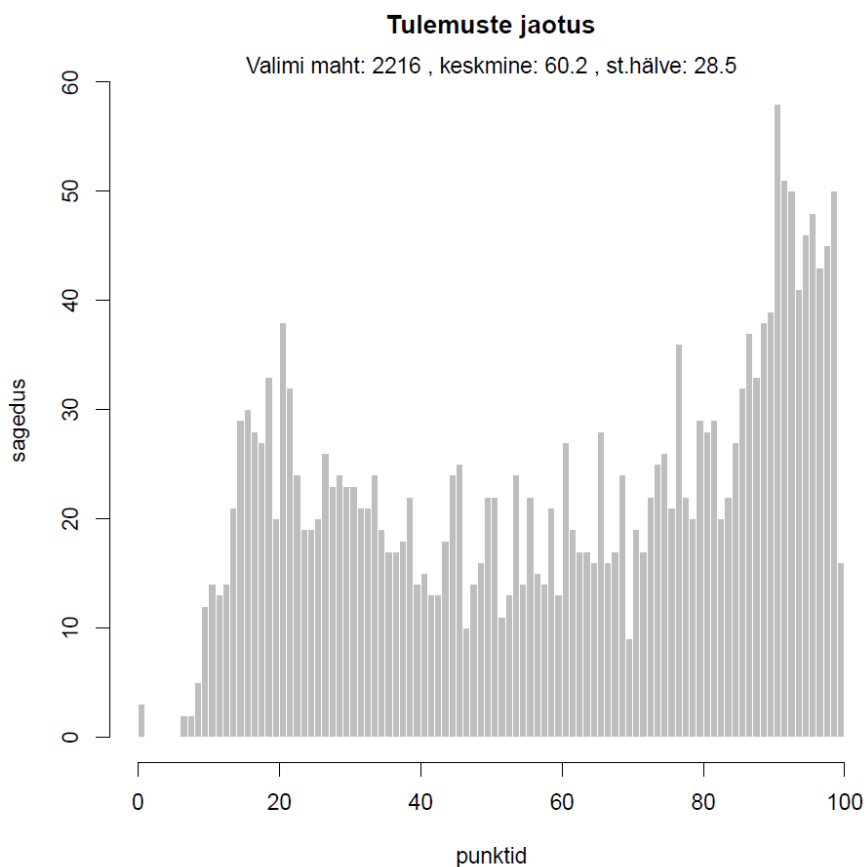
Riigieksami keskmine sooritusprotsent – 60 – on sama mis eelmisel aastal.

Eksamil saavutas vähemalt 60 protsenti maksimaalsest tulemusest 54% õpilastest, kellele SA Innove väljastas B2-taseme tunnistuse. Eelmisel aastal oli B2-taseme tunnistuse saanute protsent 55.

Osaoskuste võrdluses on erinevalt eelmistest aastatest kõrgeima keskmise sooritusprotsendiga – 70,4 – kuulamine. Varasematel aastatel on osaoskuste võrdluses kõrgeima keskmisega olnud rääkimisosa. Sel aastal oli rääkimisosa keskmine sooritusprotsent 67,6, sellele järgnes lugemisosa 63,8, keele struktuuri osa 55 ja kirjutamisosa 44,4 protsendiga.

Muutused on varasemaga võrreldes aset leidnud teisteski statistilistes näitajates. Keskmised sooritusprotsendid on muutunud nii koolitüübiti kui ka maakonniti. Gümnaasiumides on keskmine sooritusprotsent tõusnud 75 protsendile (2016. a 73,9%), kutsekoolides aga langenud 34 protsendile (2016. a 36,8%).

Ka kahe suurema eksaminandide hulgaga maakonna keskmised sooritusprotsendid on varasemaga võrreldes muutunud. Harjumaa keskmine sooritusprotsent on langenud 60-le (2016. a 63%), Ida-Virumaal on aga keskmine seevastu tõusnud 56-le protsendile (2016. a 53,4%).

Joonis 1. 2017. aasta eesti keele teise keelena riigieksami tulemuste jaotus

Tabel 1. 2017. aasta eesti keele kui teise keele riigieksami osad

	Ülesannete arv	Maksimaalne punktisumma	Aeg (minutit)
Kirjutamine	2	20	90
Kuulamine	4	20	40
Lugemine	3	20	60
Keele struktuur	2	20	40
Rääkimine	2	20	20

Tabel 2. Keskmised osatulemused protsentides 2014–2017

Aasta	Kirjutamine	Kuulamine	Lugemine	Keele struktuur	Rääkimine
2014	42,2	61,0	59,7	58,15	68,4
2015	47,10	65,9	60,4	48,8	67,2
2016	46,4	64,6	65,7	54,9	70
2017	44,4	70,4	63,8	55,2	67,6

Eelmise aastaga võrreldes on poiste keskmine sooritusprotsent tänavu langenud 52-le (2016. a 54), tüdrukutel tõusnud 68,8-le (2016. a 67,7%).

Osaoskuste võrdluses on poiste keskmised sooritusprotsendid sel aastal märgatavalt tõusnud kuulamisosas, kuid langenud kõigis teistes osaoskustes.

Tüdrukutel on eelmise aastaga võrreldes langenud keskmine sooritusprotsent lugemis- ja rääkimisosas. Paremaks on läinud tulemused kirjutamis- ja kuulamisosas ning keele struktuuri osas.

Tabel 3. 2017. aasta eesti keele kui teise keele riigieksami keskmised osatulemused soo järgi (protsentides)

	Kirjutamine	Kuulamine	Lugemine	Keele struktuur	Rääkimine
Poisid	34,8	64,8	55,7	47,5	59,6
Tüdrukud	55	76,6	72,7	63,5	76,2

Tabel 4. Tulemused maakonniti

	Eksami- nandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve	B2-taseme saavutanud (%)
Harju maakond	1369	61,8	59,9	0	100	28,0	54
Ida-Viru maakond	699	31,5	56,1	0	100	29,3	48
Jõgeva maakond	10	0,5	75,2	44	95	18,0	80
Lääne-Viru maakond	6	0,3	80,8	34	98	24,6	83
Pärnu maakond	22	1,0	81,9	57	99	14,0	91
Saare maakond	1	0,0	27,0	27	27		0
Tartu maakond	80	3,6	82,5	32	100	17,6	86
Valga maakond	8	0,4	80,6	40	96	20,2	75
Varem lõpetanud	21	0,9	82,8	33	100	20,7	86
Kokku	2216	100	60,2	0	100	28,5	54

Tabel 5. Tulemused koolitüübi järgi

	Eksami- nandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve	B2-taseme saavutanud (%)
Kutseõppeasutus	812	36,6	34,2	0	97	20,2	13
Põhikool või gümnaasium	1383	62,4	75,1	10	100	20,8	77
Varem lõpetanud	21	0,9	82,8	33	100	20,7	86
Kokku	2216	100	60,2	0	100	28,5	54

Tabel 6. Tulemused soo järgi

	Eksami- nandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve	B2-taseme saavutanud (%)
Poisid	1158	52,3	52,3	0	100	28,3	42
Tüdrukud	1058	47,7	68,8	0	100	26,2	67
Kokku	2216	100	60,2	0	100	28,5	54

3. Eksami tulemused osaoskuste ja ülesannete kaupa

Kirjutamisosa

Kirjutamisosa koosnes kahest ülesandest. Esimene ülesanne oli poolametlik kiri ja teine ülesanne arutlus väite põhjal. Kirjutamisosa keskmine sooritusprotsent on veidi madalam kui eelmisel aastal, tänavu oli see 44,4 (2016. a 46,4%).

Kirjutamisosa keskmine tulemus on 20-pallisel skaalal 8,9, veidi madalam kui eelmisel aastal (9,3). Mõlema ülesande eest oli võimalik saada 10 toorpunkti. Esimese ülesande keskmine tulemus on 4,52 (56,5%), eelmisel aastal 4,08 (51%). Teise ülesande keskmine on tänavu 4,39 (36,6%), eelmisel aastal oli see mõnevõrra kõrgem ehk 5,19 (43,4%).

Sel aastal on kirjutamisosa tüdrukutel kõrgema keskmise tulemusega kui eelmisel aastal: keskmine sooritusprotsent on 55 (2016. a 54,9). Poiste keskmine on seevastu madalam kui eelmisel aastal – 34,8 (2016. a 39).

Esimeses ülesandes pidi kirjutama poolametliku, u 120-sõnalise kirja, milles tuli anda varem toimunud üritusele (keelelaager) tagasisidet. Sisupunktidele toetudes tuli kirjas tänu avaldada; peatuda sellel, mis meeldis, mis kasu laagrist oli; ja välja tuua, mida võiks järgmisel korral teisiti teha.

Eksaminandid said ülesandega hästi hakkama. Kasutati kõiki sisupunkte ja osati teemat ka oskuslikult laiendada.

Teemast mööda kirjutasid nõrgema keeleoskusega õpilased, kes juhiseid täielikult aru ei saanud. Eksisid ka õpilased, kes polnud juhiste ülesande täitmisel vajalikul määral arvesse võtnud või kiirustasid ülesande täitmisega ega võtnud aega juhiseiga tutvumiseks. Sel juhul oli sisendi põhjal koostatud kas järelepärimine või esitatud hoopis ürituse korraldajana reklaampakkumine. Ülesanne eristas seega hästi nõrku ja tugevaid õpilasi. Eksamitööde hindamisanalüüsi põhjal saab välja tuua, et teemast mööda kirjutati vähematel kordadel kui varem ning ka kasinama keeleoskusega õpilased suutsid ülesande rahuldavalt täita.

Teise ülesande arutlusteemaks oli kuulsus. Mida see tänapäeval tähendab, kuidas ja kas selle nimel peab pingutama või on kõigil meist võimalik väheste vaevaga ning kiiresti tuntuks saada.

Ka selle ülesande eristusindeks on kõrge, kuid hinnatavaid töid analüüsides tundub, et sageli on arutluses jäädud pidama edule kui sellisele (karjäär, raha

teenimine) ja selle nimel pingutamisele. Kuulsuse mõiste ja selle roll tänapäeval on jäänud tagaplaanile. Kuid arvestatav hulk on siiski teemakohaseid kirjutisi, on osatud välja tuua kaalukaid argumente ja neid põhjendada.

Tabel 7. Kirjutamisosa tulemused koolitüübi järgi

	Eksami- nandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Kutseõppeasutus	812	36,6	15,9	0	20	4,4
Põhikool või gümnaasium	1383	62,4	60,7	0	20	5,8
Varem lõpetanud	21	0,9	75,3	1	20	6,2
Kokku	2216	100	44,4	0	20	6,9

Tabel 8. Kirjutamisosa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Poisid	1158	52,3	34,8	0	20	6,6
Tüdrukud	1058	47,7	55,0	0	20	6,6
Kokku	2216	100	44,4	0	20	6,9

Kuulamisosa

Kuulamisosa on sel aastal kõige kõrgema keskmisega, seda ka nelja aasta võrdluses. Samuti on tõusnud nii poiste kui tüdrukute keskmised sooritusprotsendid.

Kui eelmisel aastal oli kuulamisosa keskmine sooritusprotsent 64,6, siis sel aastal on see 70,4.

Poiste keskmine sooritusprotsent on 64,8 (2016. a 60,3) ja tüdrukutel 76,6 (2016. a 69,6). Eelmise aastaga võrreldes märgatav tõus.

Ülesannete võrdluses on kõrgema keskmise sooritusprotsendiga – 84 – II ülesanne, milles tuli otsustada, kas väide on õige või vale. Sama statistiline jaotus oli ka eelmisel aastal, mil ülesande keskmine sooritusprotsent oli 82,3. Sellest madalama keskmise sooritusprotsendiga on III ülesanne (74%), kus tuli valida kolmest üks sobiv vastus. Eelmise aastaga võrreldes on III ülesanne kõrgema keskmise tulemusega, 2016. a oli keskmine 59,4%. I ülesanne (67,8%), kus tuli kuuldud tekstilõigu põhjal vastata küsimusele, on järjestuselt kolmas. IV ülesanne, milles tuli kuuldu põhjal lünka kirjutada ühe-kahe sõnaline vastus, on pea sama

keskmise tulemusega (56,8%) kui eelmisel aastal (57%). Seekord on enam eksitud sobiva verbi lünka kirjutamisel. Ülesandes tuli seda teha kahel korral ja need üksikküsimused on kogu ülesande lõikes ka madalamate sooritusprotsentidega.

Tabel 9. Kuulamisosa tulemused koolitüübi järgi

	Eksami- nandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Kutseõppeasutus	808	36,6	49,4	0	20	4,1
Põhikool või gümnaasium	1381	62,5	82,5	0	20	3,5
Varem lõpetanud	21	1,0	86,1	9	20	3,5
Kokku	2210	100	70,4	0	20	4,9

Tabel 10. Kuulamisosa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Poisid	1153	52,2	64,8	0	20	5,1
Tüdrukud	1057	47,8	76,6	0	20	4,4
Kokku	2210	100	70,4	0	20	4,9

Lugemisosa

Lugemisosa keskmine sooritusprotsent on sel aastal 63,8, madalam kui eelmisel aastal (65,7). Keskmised sooritusprotsendid on langenud ka sooti, tüdrukute keskmine sooritusprotsent on 72,6 (2016. a 74) ja poistel 55,7 (2016. a 58,9).

Kui eelmisel aastal oli kolme lugemisosa ülesande võrdluses kõige madalama tulemusega (57,4%) II ülesanne (vastusepangaga lünkülesanne, allikaks ilukirjanduslik tekst, kuhu tuleb sobitada väljajäetud fraasid), siis sel aastal on jaotus vastupidine. II ülesanne on I ja III ülesandega võrreldes kõrgema keskmisega – 68,9.

I ülesande (valikvastustega ülesanne, kolmest väitest tuli valida üks, mis sobis tekstilõiguga) keskmine sooritusprotsent on 61,6. Seega märgatavalt madalam kui eelmisel aastal (77,7%). Üksikküsimused on heade eristusnäitajatega. Keerukamaks on osutunud küsimus, mis nõudis üldistamist kogu teksti ulatuses. Küsimused, millele vastamisel sai toetuda kindlale lõigule ja kohati ka detailile, on kõrgemate näitajatega.

III ülesanne, väljajäetud tekstiosa tervikteksti sobitamine, on sel aastal madalama keskmise sooritusnäitajaga (57,8%) nii kahe teise ülesande kui ka eelmise eksamikorra võrdluses (2016. a oli sooritusprotsent 66%). Kuna selles ülesandes tuleb väljajäeteline tekstilõik ehk 2–3 lauset sobitada tervikteksti, siis eeldab selline ülesandetüüp laiaulatuslikumat konteksti tajumist kui need ülesandetüübid, milles tuleb lünka sobitada vaid sõna või fraas. Ülesanne on osutunud sel korral keerulisemaks kui varasematel eksamikordadel.

Tabel 11. Lugemisosa tulemused koolitüübi järgi

	Eksami- nandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Kutseõppeasutus	808	36,6	36,1	0	20	4,8
Põhikool või gümnaasium	1381	62,5	79,7	1	20	4,6
Varem lõpetanud	21	0,9	84,6	6	20	4,3
Kokku	2210	100	63,8	0	20	6,3

Tabel 12. Lugemisosa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Poisid	1153	52,2	55,7	0	20	6,4
Tüdrukud	1057	47,8	72,7	1	20	5,7
Kokku	2210	100	63,8	0	20	6,3

Keele struktuuri osa

Osaoskuse keskmine sooritusprotsent on eelmise aastaga võrreldes veidi tõusnud, olles sel aastal 55,2, 2016. aastal 54,9%. Poiste keskmine tulemus protsentides on samas langenud – 47,4 (2016. a 48,7), tüdrukutel aga mõnevõrra tõusnud – 63,5 (2016. a 62).

Osaoskuse ülesehitus eksamitöös sarnaneb eelmiste aastate eksamikordadega. I ülesanne oli lünkülesanne, kus neljasest vastusevalikust tuli lünka leida sobiv sõna. Keskmine sooritusprotsent on 64, olles pea samal tasemel kui eelmisel aastal (63,8). Ülesande üksikküsimuste eristusnäitajad on head ja küsimused selle põhjal tasemekohased. Õpilastele on sel aastal enam raskusi valmistanud ühendverbide konteksti sobitamine, varem on eksitud pigem sobiva mäarsõna leidmisel.

II ülesande (lühgas antud algvormis sõnast tuli moodustada lausesse sobiv vorm) keskmine sooritusnäitaja – 46,9 – on samuti sarnane eelmise aasta keskmisega (46,9). Keerulisemaks osutus sel korral sarnaselt eelmise aastaga määrsõnastunud väljendite moodustamine, eksiti ka verbi rektisioonis ja pööramises.

Tabel 13. Keele struktuuri osa tulemused koolitüübi järgi

	Eksami- nandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Kutseõppeasutus	808	36,6	30,5	0	20	4,1
Põhikool või gümnaasium	1381	62,5	69,2	0	20	5,0
Varem lõpetanud	21	1,0	77,9	4	20	5,0
Kokku	2210	100	55,2	0	20	6,0

Tabel 14. Keele struktuuri osa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Poisid	1153	52,2	47,5	0	20	5,8
Tüdrukud	1057	47,8	63,5	0	20	5,7
Kokku	2210	100	55,2	0	20	6,0

Rääkimisosa

Rääkimisosa keskmine sooritusprotsent on sel aastal madalam kui eelmisel aastal – 67,6, 2016. aastal oli sooritusprotsent 70. Selle osaoskuse keskmine sooritusprotsent on langenud nii poiste kui ka tüdrukute võrdluses. Poiste keskmine on märgatavalt langenud ehk eelmise aasta 63,7 protsendilt 59,6 protsendile, tüdrukutel on langus väiksem, 77,3 protsendilt 76,3 protsendile. 20-pallisel skaalal on poiste keskmine tulemus 11,9 ja tüdrukutel 15,3. Poiste keskmine tulemus on eelmise aastaga võrreldes veidi langenud, tüdrukutel püsinud sama (vastavalt 12,7 ja 15,5).

Rääkimisosa on olnud aastaid teiste osaoskustega võrreldes kõrgema sooritusprotsendiga, sel aastal on see osaoskus alla jäänud kuulamisosale. Siiski saab rääkimisosa esile tuua kui ühe kõrgema keskmisega osaoskust.

Õpilaste suulise osa vastuseid analüüsides võib positiivse poole pealt välja tuua õpilaste üha paraneva suulise suhtlemise oskuse ja julguse keelt kasutada ka siis, kui vigu tehakse.

Probleemid on endiselt aga rääkimisosa hindamise ja läbiviimisega. Nagu ka varasematel aastatel välja toodud, on hindamine kohati ebaühtlane, hindamisskaalat tõlgendatakse mõneti meelevaldselt ja mitte keeleoskustasemetest lähtuvalt. Kahjuks ei peeta kohati kinni ka eksami läbiviimise nõuetest. Kui eksamikord näeb ette, et intervjuerija kasutab eksamipäeval kõiki suulise osa pakettis olevaid komplekte (igaks eksamipäevaks neli komplekti), siis paraku ei järgi seda nõuet kõik intervjuerijad ning kasutavad kogu grupi eksamineerimiseks vaid üht komplekti. Seega on kõigile ühe grupi eksaminandidele vastamiseks sama teema. Lisaks sellele, et eksamikorda on rikutud, on veelgi kahetsusväärsem tõsiasi, et seeläbi on ohtu seatud eksaminandi objektiivne ja õiglane hindamine ning võrdne kohtlemine teiste eksaminandidega võrreldes.

Tabel 15. Rääkimisosa tulemused koolitüübi järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Kutseõppeasutus	808	36,5	39,9	0	20	6,1
Põhikool või gümnaasium	1382	62,45	83,4	0	20	4,3
Varem lõpetanud	21	0,9	90,2	7	20	3,3
Kokku	2211	100	67,6	0	20	6,5

Tabel 16. Rääkimisosa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Poisid	1154	52,2	59,6	0	20	6,8
Tüdrukud	1057	47,8	76,2	0	20	5,8
Kokku	2211	100	67,6	0	20	6,5

4. Kokkuvõtteks

Nelja aasta statistikat kõrvutades võib välja tuua eksami keskmise sooritusprotsendi mõningase tõusu. Suuremaid kõikumisi ei esine ka varasemate aastate lõikes, mis on kinnituseks eksami ühtlasele raskusastmele.

Tabel 17. Üldstatistika nelja aasta lõikes (2014–2017)

Aasta	Eksaminandide arv	Keskmine sooritusprotsent	B2-taseme saavutanute arv %
2014	2285	58,5	52

2015	2374	58	51,8
2016	2146	60	55,3
2017	2216	60	54

B2-taseme tunnistuse saanute hulk on sel aastal mõnevõrra tõusnud, kuid kahe suurema eksaminandide hulgaga maakonnas on need näitajad varasemaga võrreldes muutunud. Harju maakonnas on tasemetunnistuse saanute protsent varasemalt 59-lt langenud 54-le, kuid Ida-Viru maakonnas seevastu kasvanud 44-lt 48-le.

Keelekümblusklassides õppinute keskmine sooritusprotsent oli 80, B2-taseme saavutas 84 protsenti ja saavutamata jäi see 16 protsendil õpilastest.